



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Q. 45. Quid addendum sit circa obligationem vitandi pericula & occasiones peccandi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42521

Dei, vel est odio propinquum, & de se graviter disconvenit naturæ rationali, uti rectè *Ovied. n. 77.* Si autem affectus ille sit circa hominem imperantem, poterit esse veniale ex parvitate materiz, quia odium & displicentia circa hominem sæpe est venialis tantum. Quod si animus effectus talis, ut diceret, jam nolo facere, quia ipse vult, ut faciam, omnino videtur adesse formalis contemptus Superioris, hinc erit mortale.

251. 4. Si contemptus sit circa Deum vel ejus præcepta, est peccatum contra religionem, quia religio Deo debita obligat exhibere honorem & non despiciere potestatem ejus legislativam: Si sit circa parentes, est contra pietatem: Si sit circa Superiores, est contra observantiam; non tamen est semper formaliter contra obedientiam, quia potest despici Superior, licet ejus præcepta non despiciantur: Si sit circa personas alias, est contra justitiam, quia ex justitia debetur cuilibet honor, reverentia & æstimatio juxta suum meritum, & ideo contemptus personæ non Superioris potest esse mortale vel veniale vel nullum peccatum, secundum dicta n. 243.

252. Q. 45. Quid addendum sit circa obligationem vitandi pericula & occasiones peccandi. R. Seqq.

§. 1. Periculum peccati, est aliquid inclinans seu disponens ad peccatum. Hoc periculum potest esse proximum vel remotum: Proximum dicitur, quod habet frequentem conjunctionem cum peccato: Remotum, quod non habet frequentem conjunctionem cum peccato. Similiter occasio proxima dicitur, quæ homines simili conditionis frequenter inducit ad tale peccatum, vel de qua per experientiam constat, quod

in peccatum communiter inducat: Remota est, quæ quamvis aliquo modo inducat, tamen non habet frequentem conjunctionem cum peccato, uti AA. communiter cum Gob. in Exp. T. 7. n. 515. Notat autem rectè Lugo De Pœn. d. 14. n. 162. periculum vel occasionem non ideo dici proximam, quod inter ipsam & peccatum nihil mediet, plerumque enim mediat aliquid, v. g. tentatio, aspectus, alloquium &c., sed ideo dicitur proxima, quia inter ipsam & peccatum communiter nihil intervenit, quod impediat peccatum.

§. 2. Periculum aliud est absolutè proximum, aliud respectivè tantùm. Absolutè proximum est, cui ex natura sua convenit habere frequentem conjunctionem cum peccato, & ideo dicitur intrinsecè periculum, quia apud quemcumque hominem solet esse conjunctum cum peccato, sic deliberatus tactus pudendorum alienorum, cum mora aliqua & sine necessitate factus, censetur omni homini non conjugato esse periculum proximum peccati, saltem per delectationem turpem. Respectivè proximum est, cui ex varia conditione hominum convenit quandoque habere, & quandoque non habere frequentem conjunctionem cum peccato, ideoque dicitur extrinsecè periculum. Hoc periculum respectivum iterum est duplex, aliud, quod respectu plerorumque hominum est proximum, sæpe tamen est remotum respectu pauciorum, v. g. respectu hominum valde piorum aut valde cautorum; & tale periculum est fixus aspectus rei turpis. Aliud, quod respectu pauciorum hominum est proximum, & respectu plerorumque

est tantum remotum, & tale quid est colloquium cum muliere : In dubio autem, an aliquid huic vel illi homini sit periculum respectivè proximum, si consideratâ naturâ objecti & conditione personæ nihil certò determinari possit, dicendum est esse huic tale periculum, quale est plerisque, unde si plerisque est periculum proximum, censeri debet etiam huic esse, donec constet de ipsius firmitate per experientiam, in qua communiùs vincat. E contra si plerisque est remotum, debet etiam huic censeri esse tale, donec de ejus fragilitate constet etiam per experientiam, in qua, non unâ vel alterâ tantum vice, sed communiùs vincatur, ubi enim non constat de exceptione, standum est communi regulâ præsumptionis, quæ est ex communiter contingentibus, *Ovied. contro. 3. m. 148.*

§ 3. Periculum proximum, aliud est materiale, aliud formale; Materiale est, quod de se, secundum circumstantias suas extrinsecas, solet esse conjunctum cum peccato, quamvis non jungatur ob specialem conditionem subiecti. Formale est, quod hic & nunc considerat omnibus circumstantiis extrinsecis & intrinsecis solet esse conjunctum cum peccato; unde materiale periculum, est occasio externa, quæ secundum se solet esse conjuncta cum peccato; Formale, præter occasionem externam includit tales circumstantias, ut his omnibus consideratis existimetur hic & nunc fore conjunctum cum peccato, consequenter ut aliquid sit Titio occasio proxima peccandi, non est satis, quòd de se sit tale quid, ut alii in eadem constituti frequenter peccent, sed præter occasionem talem exter-

ternam requiritur, ut simul respectu Titii ad sit formale periculum peccandi, nam fieri potest, ut duo in eadem domo habitent, & conversentur cum eadem persona, quorum unus, quis ad ejusmodi peccatum pronus est, sit in occasione proxima, alter autem non, qui vix ad talia movetur, aut qui novit se contra tentationes munire.

§. 4. Periculum formale potest esse, vel certum, vel probabile, vel leve. Tunc est certum, quando quis firmiter sibi persuadet se in tali occasione peccaturum. Probabile est, quando non quidem ita firmiter, attamen ob prudens motivum merito credit & valde timet, ne cadat, v. g. quia occasio est valde alliciens, & ipse novit suam fragilitatem. Leve est, quando non putat quidem se peccaturum, timet tamen aliquo modo, seu suscipiatur, & fieri possit, ut caderet. Practicè loquendo putat *Gob. n. 527.*, eum, qui scit, si decies accedat tale consortium, se octies vel septies cadere, periculum illi esse moraliter certum; si autem ter aut quater solum cadat, esse periculum tantum probabile, (: quod etiam dicit *Caram.*, quamvis quinquies cadat, si etiam quinquies non cadat) si autem nunquam cadat, aut fortè semel, sed rarè, & potiùs veluti casu, erit periculum leve.

§. 5. Peccat graviter vel leviter, prout materia peccati fuerit gravis vel levis, qui se exponit periculo formali & certo peccandi formaliter, sive hoc periculum sit absolutè, sive respectivè proximum, uti tenent omnes, nec contrarium esse *Gobas in Quin. tr. 5. c. 45, n. 49.*, persuadere conatur *vindex illius, p. 2.*, ad prop. 25. Sed

quidquid senserit Gob., parùm refert; Quid dixi, colligitur ex Scriptura, Eccli. 3. v. 27. Qui amat periculum, peribit in illo; Item ex his propositionibus ab Inn. XI. damnatis, 62. Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis aut honesta non fugiendi occurrit. 63. Licitum est querere directè occasionem proximam peccandi pro bono spiritali vel temporali, nostro vel proximi. Ratio est, quia qui vult tale periculum, censetur velle peccatum, quod cum illo periculo est conjunctum, ergo contrahit malitiam illius peccati: Deinde quia præceptum prohibens peccatum, etiam prohibet velle hoc, quod proximè & moraliter est conjunctum cum peccato, sicuti præceptum prohibens finem, etiam prohibet media ad talem finem ducentia, ergo qui exponit se periculo formali & certo peccati, peccat contra præceptum prohibens illud peccatum, & consequenter admittit malitiam talem, qualis est in ipso peccato.

Obji. Si quis teneatur vitare periculum proximum, etiam tenebitur vitare remotum, nam pono Titium per experientiam scire, si semel aspiciat virginem, se magis & magis trahi ad aspiciendum & concupiscendum eam; item per experientiam scire, si octies aspiciat, se solere concupiscere: hoc supposito sic argumentor, aspiciere octies est peccatum, ergo etiam aspiciere septies, ergo etiam aspiciere sexies &c., *Prob. conseq.* Ideo aspiciere octies est peccatum, quia est periculum proximum peccati, sed aspiciere septies etiam erit periculum proximum peccati, quia aspiciere septies est exponere se periculo proximo periculi proximi, atqui exponere se

peril:

periculo proximo periculi proximi est peccatum, quia sicuti exponere se periculo proximo peccati est peccatum, quia periculum proximum peccati est moraliter peccatum, adeoque qui vult illud, censetur velle peccatum, sic exponere se periculo proximo periculi proximi erit moraliter velle periculum proximum, quod moraliter est peccatum, ergo. Quod aspectus septimus sit periculum proximum aspectus octavi, probatur inde, quia nullus gradus mediat, & quod saepius aspicit, semper magis trahitur: vel determina quemcumque gradum periculi, qui erit ultimus in ratione periculi remoti ascendendo, dicam esse absolutè gradum periculi proximi, quia est periculum proximum periculo proximo. R. Aspectus septimus est ad summum materialiter tantum proximum periculum, vel per se, quia Titius per experientiam scit se per aspectum septimum non solere induci in octavum, vel per accidens, quia non advertit aspectum septimum esse periculum proximum respectu octavi: sicuti qui per experientiam scit octavam p̄ntam sibi esse periculum proximum ebrietatis, quamvis septima sit proxima ad octavam, tamen bibendo septimam, non peccat peccato ebrietatis, vel per se, quia per experientiam habet, quod septima non inebriet, vel per accidens, quia si inebriet, ipse invincibiliter ignorat se per septimam inebriari, sed prudenter putat tantum fieri per octavam. Nec obstat, quod nullus gradus mediet inter septimum & octavum, nam ratio periculi proximi non desumitur ab eo, quod nihil mediet, uti diximus n. 252., sed quod communiter nihil interveniat, quod impediatur conjunctio-

nem, hinc autem communiter aliquid intervenit, uti supponi debet.

- § 6. Similiter peccat graviter vel leviter, qui se exponit formali, quamvis tantum probabili periculo peccandi formaliter, uti rectè *Eliz.* l. 3. q. 15. §. 3. & seq. *Cardenas* in 1. Crisi d. 18. & in 2. Crisi diss. 40., & alii contra *Caram.* *Mura.* *Lumb.* *Hozes*, *Spor.* de Pœn. n. 324. *Gob.* n. 516.; videtur autem colligi ex damnatione propositionum n. 156. relatarum, quia talis directè quærit, aut saltem non fugit occasionem proximam peccati, & quidem conjunctam cum periculo formali peccandi formaliter. Ratio est, quia ille peccat, qui se exponit formali periculo & certo peccandi formaliter, uti dictam est n. 256., Ergo etiam, qui se exponit periculo probabili. *Prob. Conseq.* applicando rationes ibi allatas: quibus adde hæc, quia ideo, inter cætera, peccat ille, qui se exponit periculo certo, quia vult præsens malum animæ, quod nemo potest prudenter velle, sed idem est de periculo probabili; ergo. *Prob. min.* Periculum probabile animæ, etiam est præsens malum animæ, sicuti periculum probabile damni corpori, quale esset desilire ex alta fenestra, aut velle cum armis occurrere leoni, censetur præsens malum corporis, hinc qui illud temere vult, peccat, ergo multò magis periculum probabile damni animæ etiam est præsens malum animæ, & qui illud vult, peccat: hoc autem inter utrumque est discrimen, quod possit esse rationabilis causa volendi tale præsens malum corporis, v. g. ad salvandam vitam, quæ aliunde tolleretur, & contra non possit esse rationabilis causa volendi

sibi p
& fa
tio,
aut h
nostr
rsre
man
lo fo
quoc
prode
vros
Ob
ibi p
in ali
am p
aus h
prob
in se
peric
turu
babi
tale
ibi e
tur p
nom
illuc
pecc
anti
peri
su d
cert
secu
cenc
prob
sibi

sibi præsens malum animæ, uti ratio ipsa dicitur, & satis convincitur ex propositionibus damascenis, nam in illis dicitur, quod nec causa utilis aut honesta, nec bonum spirituale vel temporale, nostrum aut proximi sufficiat, ut licitè quis quærere possit, aut non fugere occasionem proximam peccati, saltem si sit conjuncta cum periculo formali peccandi formaliter: & huc facit, quod dicitur *Matt. 19. Marci 8. Luca 9.*, *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? ergo.*

Obji. Ubi periculum est tantum probabile, ibi probabile est non esse periculum, ergo sicuti in aliis materiis licitum est sequi unam sententiam probabilem relicta alia, ita & hic. *R. N. ant.*, aut si vis, distinguo, ubi periculum est tantum probabile, ibi probabile est non esse periculum, in se & in existendo, n, ibi probabile est non esse periculum quoad effectum sive peccatum secuturum, *c. ant. & n. conf.*, Ubi periculum est probabile, ibi non est probabile, quod non detur tale periculum, sed certum est, & supponitur ibi esse periculum, illud autem periculum dicitur probabile solummodo ratione effectus, quia non est certum, sed tantum est probabile, quod illud periculum sit futurum conjunctum cum peccato: sicuti si quis sumat venenum & simul antidotum contra venenum, certum est ibi esse periculum probabile mortis, quamvis hoc sensu dicatur periculum probabile, quia non est certum, sed tantum probabile, quod mors sit secutura, sed quod probabile sit vim veneni vincendam per vim antidoti: quod si alicui esset probabile, quod hic & nunc non esset periculum pro-

pro-

probabile lapsus, posset deponere dubium, & sibi formare conscientiam practicam, quod liceret ipsi hoc operari, nam formando sibi conscientiam practicam per iudicium prudens & reflexum tollit omne periculum formaliter peccandi, & tantum se exponit periculo peccandi materialiter, quod non tenetur vitare, secundum dicta l. 1. n. 339. E contra ubi supponitur esse periculum probabile peccandi formaliter, qualecumque mihi formem iudicium, illud periculum peccandi formaliter manebit, neque probabile est mihi, quod non peccem me exponendo illi periculo formaliter peccandi, ergo nunquam poterō me illi exponere. Dixi, non esse probabile mihi, nam qui iudicaret sententiam *Caram*. & aliorum nostræ oppositam, probabilem esse, non peccaret formando sibi conscientiam practicam secundum illam, sed hoc per accidens esset.

258. §. 7. Simili modo peccat, qui se exponit formali periculo peccandi aliquo peccato indeterminate prævito, v. g. scio me solere peccare, vel per luxuriam, vel per distractionem, vel alio modo, quoties familiariter ago cum Titio, æquè teneo hoc formale periculum vitare, atque si illa familiaritas esset formale periculum determinatè solius luxuriæ, ut rectè *Lugo* n. 162. *Aversa* de Pœn. q. 11. l. 3. *Herincx* De pecc. d. 7. n. 66. *Bosco* de Pœn. d. 7. l. 4. n. 282. & alii communiter contra *Suar. Fill. Palav.* l. 7. n. 291. Ratio est, quia velle peccatum aliquod, in communi cognoscendo plura, æquè aut magis melius est, quàm velle aliquod in particulari, prior enim voluntas est indifferens & parata ad plura,

ergo

ergo potius magis peccat. Limitat hoc *Bosco n. 133.* ad tales circumstantias, in quibus periculum peccati indeterminati æquè facile declinabitur, ac periculum peccati determinati, v. g. si sciam, intrando domum A. erit periculum detractionis, intrando domum B. erit periculum vel detractionis vel etiam fornicationis, in hoc casu admittit eum peccare gravius, qui intrat domum B, quia exponit se periculo peccatorum plurium, & posset æquè facile declinare utrumque periculum, in aliis autem circumstantiis putat hoc non esse verum, alioquin, inquit, quivis teneretur Religionem ingredi, quia moraliter certus est, si maneat in mundo, se aliquando peccaturum hoc vel illo peccato indeterminatè, & saltem sæpius, quàm in Religione: sed hanc limitationem rejiciunt alii, quia etiam in Religione peccare posset contra vota, contra quæ non peccat in mundo, & quòd prævideat se peccaturum sæpius in mundo, saltem hoc non est ratione alicujus determinatè occasionis proximæ, quam declinare possit aut debeat, quando autem occasio est tantùm communis, rectè probat *Lugo d. 15. s. 4.* non esse obligationem vitandi illam, nec propriè dici proximam.

§. 8. Si periculum, etiam de se absolutè proximum, desinat esse formale, & fiat materiale tantùm, ac re ipsa remotum respectivè ad circumstantias vel personam, licitum est, saltem in necessitate, se illi exponere, ut colligitur ex *Cap. Consultationi, & Cap. Laudabilem, De frigidis*, ubi Papa declarat duos, qui propter impotentiam contraxerant Matrimonium invalidum, posse mansere simul tanquam fratrem & for-

foro-

sororem, & tamen ibi fuit materiale periculum
 peccandi, quod ab illis fieri poterat remotum,
 sicuti fit remotum in illis conjugibus, qui post
 votum continentiae manent cohabitantes, uti
 notat *Hevinus* n. 70., dicens in casibus juris non
 fuisse periculum scandali vel infamiae, ex eo,
 quod fuissent separati, cum causa illa esset pu-
 blicè examinata, sed potius erat scandalum vel
 infamia, si non separarentur. Et valet, quod di-
 ctum est, non tantum quando occasio illius pe-
 riculi est aliquid de se indifferens, uti admittit
Bosco n. 157., sed etiam quando est aliquid
 communiter malum, uti censetur esse aspectus
 puellae nudae. Ratio est, quia tunc non censetur
 esse occasio absolute proxima peccandi, sed ob
 circumstantias fit hic & nunc remota, talis au-
 tem occasio non est intrinsecè mala, cum in se
 non sit peccatum, uti fatentur omnes, & quanti-
 vis intrinsecè sit periculum, tamen hic & nunc
 fit remotum, quod non censetur praesens ma-
 lum animae, ergo potest saltem ex necessitate
 adiri; quod etiam inde convincitur, quia aliter
 non liceret Medicis vel Chirurgis medendi cau-
 sa tangere aliena pudenda, hoc autem licere
 docent omnes, in iis nempe circumstantiis, qui-
 bus possunt periculum de se proximum facere
 remotum, quod faciunt, si tunc, quando ne-
 cessitas proximi & ipsorum officium postulat,
 arment se bonis cogitationibus, firmiterque sta-
 tuant non consentire in delectationem turpem,
 experientia enim docet, quod tunc gratia Dei
 adjuventur, nec consentiant, ideoque tale pe-
 riculum desinit esse proximum respectivè ad il-
 los.

Obji. Quamvis in casu particulari cesset finis 270.
legis, non ideo cessat obligatio legis, secundum
dicta L. 1. n. 868., ergo quamvis ratio periculi
absolutè proximi cesset respectu hujus personæ,
non ideo cessat obligatio vitandi periculum ab-
solutè proximum, ita *Oviedo* n. 51. *Bona-spei* d. 9.
n. 123. *Bosco* supra & alii. *R.* 1. n. suppositum
ant., nempe quòd finis legis cesset in aliquo par-
ticulari, si pergat obligare reliquos, secundum
dicta L. 1. n. 868. *R.* 2. n. conseq. leges aliz ob-
ligant absolutè omnes ob communem præsum-
ptionem, quòd ratio legis reperitur in omni-
bus, hinc licet finis legis videatur cessare in ali-
quo particulari, reipsa non cessat, quia finis ejus
erat hoc obtinere, quod præcipitur, qui com-
muniter apud omnes obtinetur per observatio-
nem legis, uti loco cit. explicatum est: E contra
lex vitandi periculum peccati non est lata ex
præsumptione, sed est lex naturalis, tunc tantum
obligans, quando ratio dicit esse & manere pe-
riculum proximum respectivè ad operantem,
nego autem esse legem obligantem ad vitan-
dum absolutè periculum de se proximum, si
nempe hic & nunc fiat remotum, & non sit con-
junctum cum peccato.

Inst. Ergo lex naturalis etiam non prohibebit
simplicem fornicationem, si hæc non sit præju-
diciosa proli, sed huic antecedenter providea-
tur de alimentis, & caveantur omnia damna,
quæ inde nasci possent, ita *Oviedo* *R.* Non posse
omnia caveri, uti fatetur ipse *Oviedo* n. 150.
nam inter cætera unum præjudicium & da-
mnum est, nasci extra Matrimonium, & à paren-
tibus, lege alicujus Matrimonii non obligatis ad
curan-

curandam prolem. Quod si quis fingat cessare omne illud, propter quod fornicatio habet oppositionem cum lege naturali, adhuc manet prohibita per legem Dei positivam, non mocha-beris, aliasque humanas, idque ob præjudicia & damna, quæ communiter ex illa sequuntur, quamvis hic & nunc per accidens non sequeretur: de vitando autem periculo materiali peccati nulla talis lex potest ostendi.

271. §. 9. Si quis nullo modo possit facere, ut cum occasione externa non sit conjunctum periculum formale peccandi, dubium est, an sit obligatio eam occasionem externam deserendi, etiam cum quocunque incommodo, quamvis deberet subire jacturam omnium bonorum fortunæ, famæ & vitæ: negant eum ad hoc teneri AA. gravissimi, quos recensent & sequuntur *Lugo De Pœn. d. 14. n. 152. J. Sanch. d. 10. à n. 8. Castrop. T. 2. d. 2. p. 9. §. 3. Tamb. De Confess. L. 2. C. 2. n. 10. Honorat. Fabri In Apologia, Dialogo Anonymi ad Anonymum, Gob. in Quin. T. 5. C. 33. n. 80. & in Exp. T. 7. n. 529. Burgh. Cent. 2. cas. 66. Stoz L. 2. n. 106. Palav. supra, Vind. Gob. p. 2. prop. 13.*, dicuntque non peccare eum, qui ex tali necessitate gravissima manet in occasione proxima, dummodo conetur cavere peccatum adhibeatque nova media, & sit spes, quamvis incerta vincendi: imò extendunt hoc aliqui ad casum, quo quis ex revelatione sciret se peccaturum, si in ea occasione maneret, sed hi audiendi non sunt: Rationem dant priores, quia talis occasio non est peccatum, neque moraliter possibile est eam vitare, ergo est involuntaria, quam quis dicitur potius pati aut permittere,

tere, quàm ponere aut velle. Addit Palav. obligationem fugiendi talem occasionem allaturam plura peccata quàm impedituram, quia ordinariè violaretur, ergo non est credibile esse talem obligationem. *Conf.* Quia si esset obligatio cum tam grandi incommodo vitandi occasionem peccati mortalis, etiam esset obligatio vitandi occasionem peccati venialis, quod videtur nimis durum. Atque ex hac doctrina inferunt multa corollaria *J. Sanch. à n. 9. & Oviedo à nu. 158.*

E contra *Caj. Lop. Corr. Graff. Lorca, Tann. Carden.* aliique apud *J. Sanch. & apud Stoz* supra dicunt non curanda esse talia incommoda, sed moralem impossibilitatem vincendam ac fugienda talia pericula formalia, etiam cum jactura omnium bonorum fortunæ, famæ & vitæ, si aliter excludi non possint, quia homo tenetur etiam cum jactura vitæ evitare omne peccatum, sive, tenetur potius mori, quàm peccare, etiam tantum venialiter, ergo etiam sic tenetur vitare periculum formale peccati, velle enim manere in illo est moraliter velle peccatum, quia tale periculum formale & peccatum sunt moraliter idem; sed nullo casu licitum est velle peccatum, ergo nec tale periculum. *Conf.* Quia imprudenter agis & peccas contra Charitatem propriam, si velis occurrere Leoni, cum periculo mortis corporalis, multò magis, si sic te exponas periculo animæ. *Nec dici potest*, quòd sit tantum permissio peccati, nam licet peccatum alienum permitti possit, tamen concipi non potest, quomodo quis dicatur permittere internum & formale peccatum proprium, si enim permittit, admittit,

ergo peccat, unde sicuti qui ex metu mortis mentitur, peccat, quamvis non mentiretur, si abesset metus mortis, ita peccat, qui ex metu mortis manet in periculo formali, cum quo moraliter est conjunctum peccatum. Si dicas, permitti tantum periculum proprii peccati, contra est, quia Nego hoc licite permitti, uti licite non permittitur proprium peccatum, aut periculum propriæ mortis corporeæ occurrendo Leoni: do itaque, quod aliquando permitti possit occasio externa, removendo periculum formale peccati, sed nego permitti posse periculum formale, quia hoc esset illud cum peccato admittere. *N* iterum refert, quod sit moraliter impossibile fugere tale periculum, eò quod hoc videatur superare humanam infirmitatem; quia cum illa morali impossibilitate adhuc manet libertas sufficiens ad peccandum, uti in illo, qui ex gravissimo metu mortis certò incurrendæ mentitur, quamvis sit moralis impossibilitas non mentiendi, tamen certum est, quod peccet mentiendo, ergo.

Hæc 2. sententia admodum rigida est, at tamen videtur vera, cujus probabilitatem agnoscit Bosco n. 279. Et quamvis pro opposita sententia AA. plurimi; plerique scripserunt ante damnationes variarum propositionum, quæ huic materię magnam lucem attulerunt, unde hæc secunda sententia potest confirmari ex damnatione propositionis 41. ab Alex. VII. facta, *N*on obligandus concubinaris ad ejicendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinaris vulgò Regalo, dum deficiente illo nimis agrè ageret etiam, & alia epulæ tædio magno concubinarium asserebant, & alia famula nimis difficile inveniretur. Et

qua damnatione fit tale argumentum: Retentio concubinæ non est peccatum, sed tantum occasio proxima peccandi, & tamen est obligatio illam removendi, quamvis esset nimis utilis, quamvis postea tedium magnum nasceretur, quamvis vita ideo nimis ægrè ageretur, quamvis nimis difficile reperiretur altera: hæc autem videntur esse gravissima incommoda, nam tedium magno affici, valde ægrè vitam agere, ex iudicio Medicorum sunt morbi graves, ex quibus multi contabuerunt, ergo. Qui primam, benigniorem sententiam volet defendere, legat *Vind. Gob. supra.*

§. 10. Non est obligatio fugiendi periculum leve peccandi, quia alioquin debueratis de hoc mundo exisse, inquit *Apostolus 1. ad Corinth. 5.*, nam ubique serè est hoc periculum: Et Ratio ulterior est, quia periculum leve propriè non est periculum, qui enim iudicaret verè ibi esse periculum, temerè & imprudenter iudicaret, ergo non est obligatio vitandi tale periculum. Ex dictis,

Infertur, opus venialiter malum, imò & indifferens fieri peccatum mortale, si per illud aliquis se exponat periculo formali certo aut probabili peccandi mortaliter, non tamen si se exponat periculo tantum levi.

§. 11. Circa hæc, notanda sunt præterea seqq. 1. Per periculum peccati hæc intelligitur periculum liberi consensûs in peccatum, non autem periculum solius tentationis ad peccatum, nec periculum altariis effectûs mali, licitum est enim, quando abest periculum consensûs, se exponere periculis tentationum, item aliquando turpium motuum & similiarum effe-

Q 2

ctuum,

Stultum, uti sæpe dictum est; hinc tantum dicimus, quod ubi advertitur esse formale periculum consensu in peccatum, tale periculum vitari debeat.

275. 2. Non debet passim absque ratione apprehendi periculum peccati, stultum enim foret nolle loqui cum hominibus, ne quid mali audias, nolle salutare mulierem, ne te seducat &c. imò per hoc temerè judicas vel suspicaris de proximo, quasi esset malus, quod est contra Charitatem & Justitiam, cum quisque debeat præsumi bonus, donec probetur esse malus. Et quamvis per accidens audiretur, aut ab alio ferret aliquid mali, non ideo tu es causa, nec ideo statim consentis: Si autem quis à se ipso timeat periculum, sæpissimè auget illud per illos suos timores, unde expedit, ut sine timore ita agat in omnibus, sicuti videt sine timore agere alios, qui communiter habeantur prudentes & probi; si quid mali præter intentionem sequatur, permittat ac contemnat, & sic faciliùs vincet pericula.
276. 3. In mercatura non est, per se, occasio proxima peccati, hinc potest quis eam exercere, ut rectè *Bosco* n. 251., quia potest quis, si tantum mediocriter sit timoratus, ea peccata vitare, & periculum, quod hinc maximè oritur ab intrinseca cupiditate subjecti aut ab aliis circumstantiis, quæ per accidens se habent ad mercaturam, reddere remotum aut leve.
277. 4. Si militia alicui sit occasio proxima peccandi, ut esse potest illi, qui militiam sequitur, ut gaudeat libertate, aut impune agat, quidquid volet, talis tenetur militiam deserere; de cætero
mill.

militia, per se, licita est, nec cenferi debet absolute occasio proxima peccandi, uti rectè Bosco supra.

5. Qui non potest vitare occasionem externam, tenetur periculum formale peccandi cavere per actus internos vel per alia media, hinc filius, qui à patre nequit discedere, nec conversationem cum domestica ancilla cavere, cum qua frequenter peccat, neque facere, ut è domo paterna expellatur, tenetur extenuare periculum formale relaxandi per actus suos proprios, scilicet per magnam detestationem peccati, considerationem extremorum, intensionem propositorum, preces ad Deum, pœnitentias voluntarias, aliaque, quæ ipsi Confessarius suggeret. Quòd si nihilominus maneat periculum proximum, tenetur cum quocumque incommodo, etiam cum dispendio vitæ, abire.

6. Quando occasio externa est conjuncta cum passione vehemente, vel cum habitu vitioso, vel cum forti tentatione, peccat, qui non deserit; quod maximè valet in materia luxuriæ, & quoad aliquos homines, in materia iracundiæ & furti: nec satis est, quòd velit per actus internos tollere periculum formale, quia manet in occasione proxima, nec potest excludere formale periculum, rarissimè enim poterit se ita armare, quin in occasione cadat, uti experientia docet.

7. Qualiscumque sit necessitas se exponendi periculo peccati, semper simul est obligatio avertendi periculum formale peccandi, hinc qui per experientiam scit se communiter non posse avertere hoc periculum, sed solere peccare mortaliter, saltem cogitatione, quando conversatur

cum tali socio, loquitur cum illa puella, intemperanter bibit, accedit ad istam domum, &c., absolvi non potest, si hæc nolit efficaciter vitare; Similiter absolvi non potest, si quis antehac motus, re ipsa non removerit occasionem externam, v. g. puellam ex domo; nec satis est, quod nunc proponat, sed debet actu removisse, nisi nunc esset nova & certa ratio iudicandi, quod statim post remoturus esset, quod rarissime credi debet, cum experientia doceat, nimis facile iterum mutari voluntatem, & ita docent DD. universi, inquit J. Sanch. suprâ n. 6. Ratio autem est manifesta, quia si ante absolutionem non removeat, cum per experientiam sciat se solentia proposita mutare, exponit se periculo proximo postea iterum non removendi, aut saltem non statim removendi, ad quod tamen tenetur sub mortali, ergo exponit se periculo mortalis, & hoc ipso peccat mortaliter, ergo non est capax absolutionis.

381. 8. Quamvis Gob. in Quin. t. 5. c. 32. n. 20. putet absolvi posse quasdam puellas, *Quæ non habent propositum nunquam amplius admittendi procum secum in lectum*, eamque propositionem pro plebeis rusticis in Germania conetur defendere Vind. Gob. prop. 12., tamen hoc prorsus rejiciendum est, licet enim dicant inter sex aut septem vices, quibus admiserint, non solere vel semel aliquid mali agere, ideoque occasionem illam debere respectu illorum censi remotam, tamen id credi non potest nec debet, cum plerumque interveniant oscula, tactus, aspectus, aut saltem cogitationes morosæ, vel desideria, vel commotiones turpes, quæ rustici calet

fortè

fortè non apprehendunt esse peccata, sunt autem, & debent, per se loquendo, obligari ad ea cavenda.

9. Inter occasiones proximas peccandi sunt 282. etiam choreæ, præsertim nocturnæ; quas puellæ cum adolescentibus concurrentes agitant, nam interveniunt oscula, amplexus, gesticulationes turpes, perulantes tactus, sermones impudici &c., à quibus, moraliter loquendo, impossibile est abesse pravas commotiones, imaginationes, delectationes, desideria: hinc *S. Anton.* p. 2. tit. 6. c. 6. §. 2. vocat choreas iter diaboli; *S. Ephrem* pompam diaboli; *S. Chrys.* tripudia, quibus saltat diabolus. Similiter popinarum frequentatio ordinariè habet adjuncta multa pericula peccandi per rixas, detractiones, turpiloquia, inebriationes suæ & aliorum: non putem tamen hæc popinarum pericula respectu plerorumque esse proxima, qualia si sint respectu alicujus, si vitare non velit, non est capax absolutionis.

10. Quod dictum est de periculis mortalium, 283. applicari debet periculis venialium, unde quamvis *Con. de Pœn. d. 2. n. 130.* *Laym. l. 5. t. 6. c. 4. n. 20.* *Tamb. in meth. Conf. l. 1. c. 3. n. 14.* *Palav. de Pœn. n. 292.* *Semery de Pœn. q. 7. p. 3. q. 6.* dicant ad pœnitentiam & remissionem venialium non requiri propositum vitandi occasiones illorum proximas, tamen oppositum est tenendum, quia qui occasiones illas non vult vitare, non vult vitare illa peccata, ergo de illis non habet sincerum & efficacem dolorem aut propositum, uti rectè *Arr. de Pœn. d. 38. nu. 38.* *Bosco n. 248.*

Q 4

Q 46.